

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za strojništvo

Katedra za strojne elemente in razvojna vrednotenja

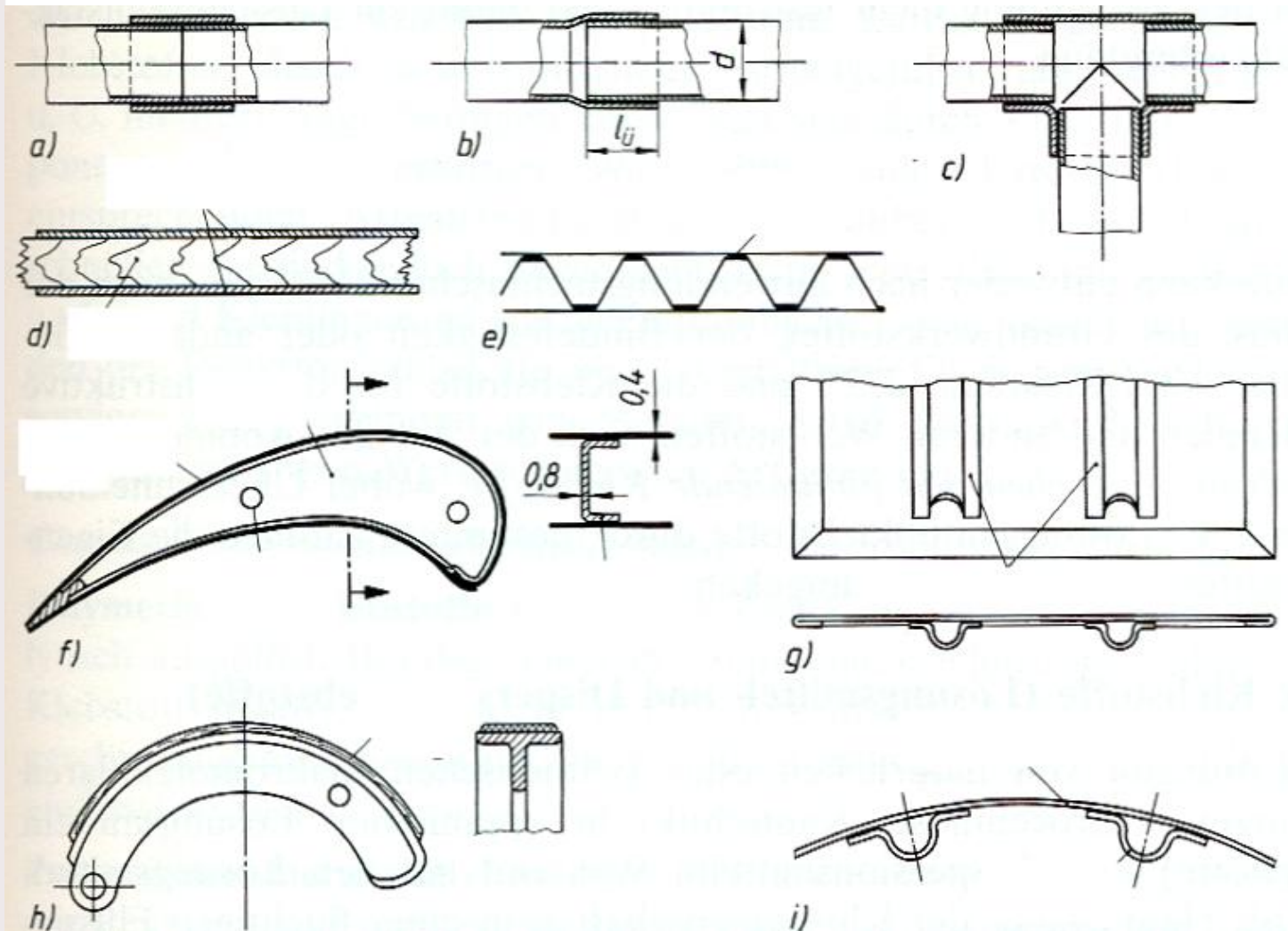

Strojni elementi 1

Lepljeni spoji

Marko Nagode, Gorazd Fajdiga

Primeri uporabe lepljenih spojev

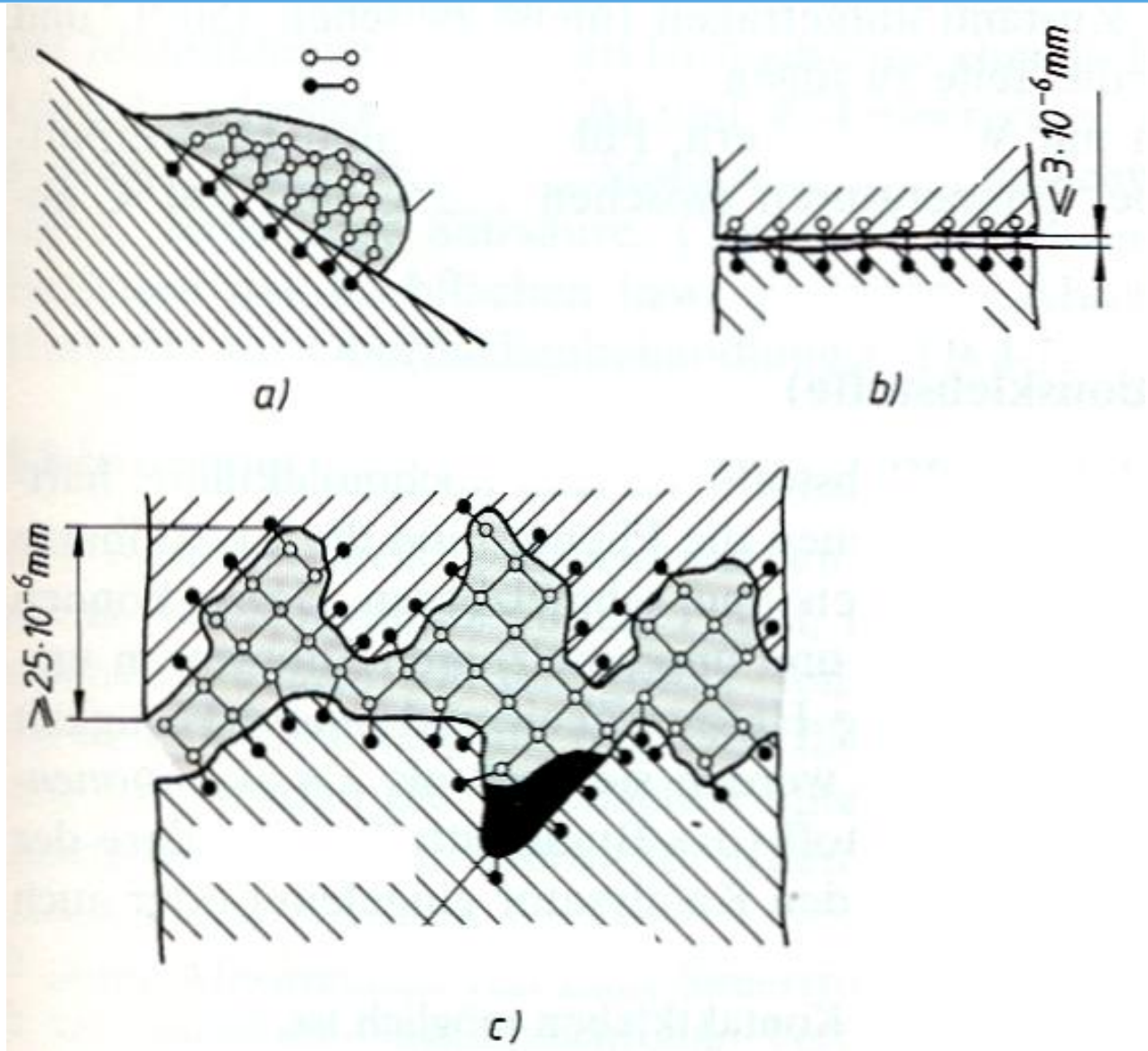

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za strojništvo

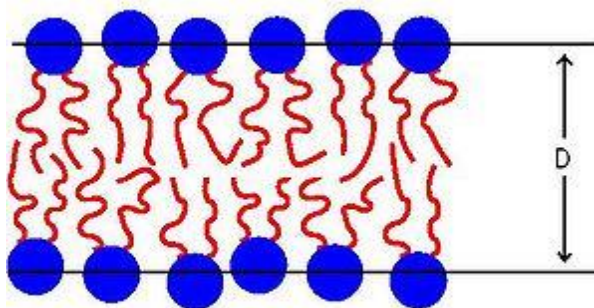
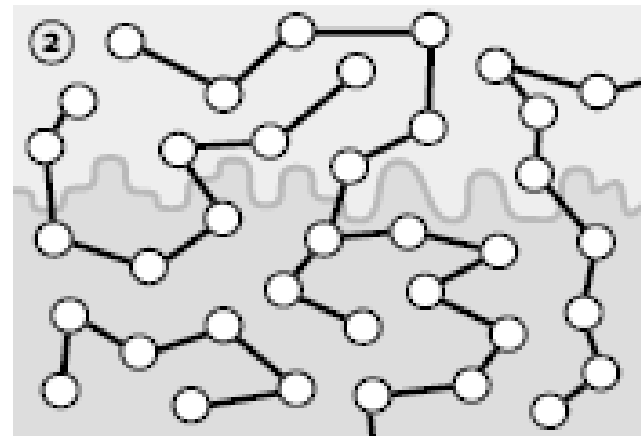
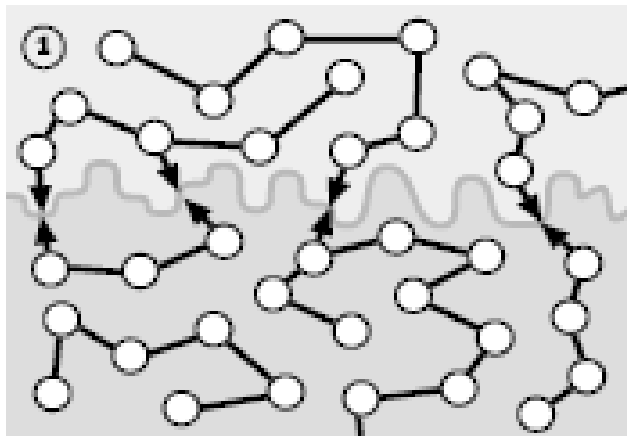

Katedra za strojne elemente
in razvojna vrednotenja

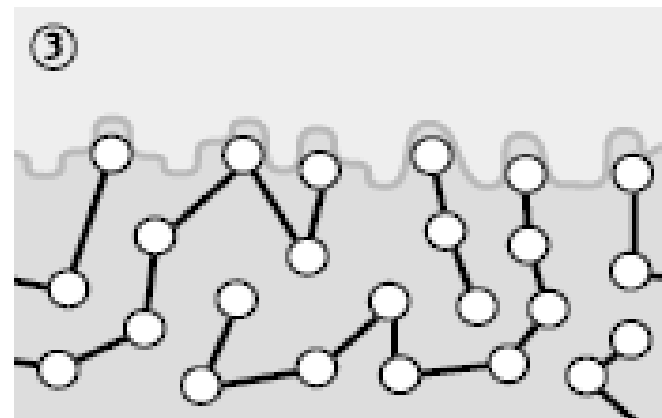
Adhezijske in kohezijske sile v spoju

Fizikalna, kemična in mehanska vez

van der Waalsove sile –
interakcija dipol-dipol

Fizikalna vez

Kontaktna lepila. Raztopina kavčuka z dodatki smol in polnila. Nanesemo jih na zlepne površine, ki jih po izhlapijenju topila z močnim pritiskom sestavimo.

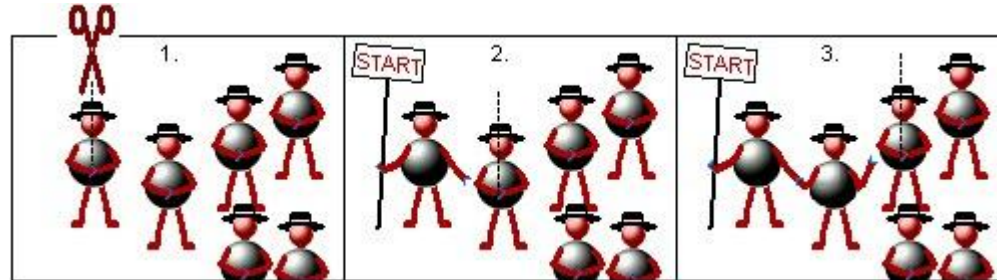
Talilna lepila. V raztopljenem (segretem) stanju jih nanesemo na lepljene dele, ki jih takoj spojimo. Po ohladitvi in strditvi doseže lepilo potrebne vezalne lastnosti.

Plastična lepila. Temeljijo na razpršitvi majhnih delcev polivinilklorida (PVC) v ustreznem mehčalu in ne vsebujejo topil. Na zlepne površine jih nanesemo v testastem stanju, vezalne sposobnosti dobijo pri povišani temperaturi.

Kemična vez

Polimerizacijska lepila (eno ali dvokomponentna). Katalizator (trdilec) ostaja v lepilu neaktiven dokler ne pride v stik s kisikom. Hitrost reakcije je odvisna od količine katalizatorja ali od temperature.

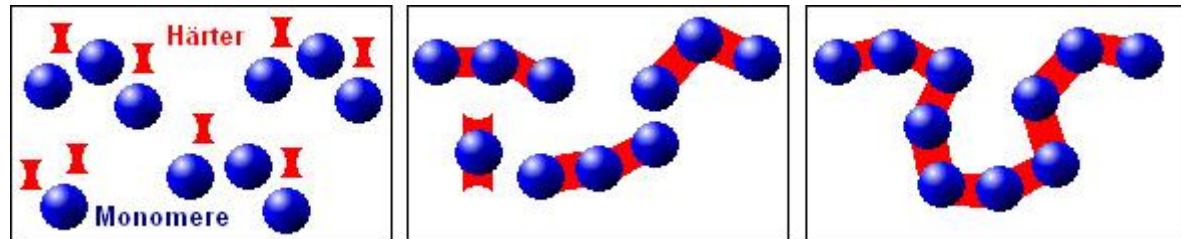

Polimerizacija je kemična reakcija, pri kateri se nenasičene organske spojine povezujejo v makromolekule. Reakcija poteka zelo hitro: najprej se razcepijo dvojne (ali trojne) vezi nenasičenih spojin in nastanejo radikali (radikali so atomske skupine, ki imajo prosto valenco), ki se takoj povezujejo med seboj v dolge linearne makromolekule.

Kemična vez

Poliaditivna lepila (eno ali večkomponentna). Temeljijo na medsebojni reakciji najmanj dveh kemijsko različnih snoveh, ki ju zmešamo v predpisanem razmerju. Količina trdilca vpliva na dolžino molekul in na mehanske lastnosti. Osnovna snov so epoksidne in poliuretanske smole.

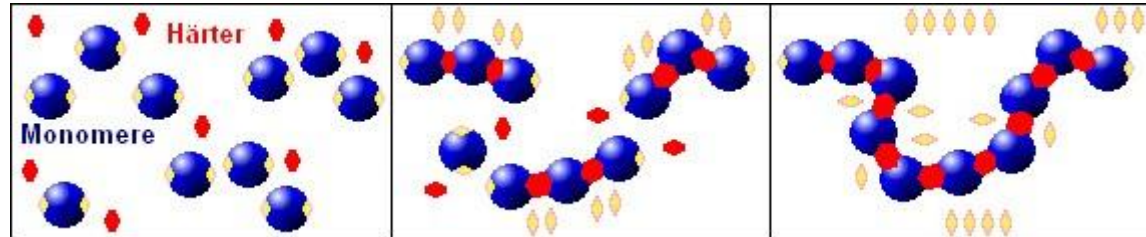

Poliadicija je kemična reakcija, ki poteka med nenasičenimi organskimi spojinami (spojinami z dvojnimi ali trojnimi vezmi), in spojinami, ki vsebujejo vsaj dve funkcionalni skupini. Pri tem se vodikov atom iz funkcionalne skupine (npr. -OH) pripoji (adicija = pripojitev) na organsko spojino, pri kateri se prekine dvojnica ali trojna vez.

Kemična vez

Polikondenzacijska lepila reagirajo pri iztiskanju tekoče primesi iz lepila pod povišanim tlakom in temperaturo. Lepila za spajanje kovin večinoma temeljijo na tekoči fenol/formaldehid smoli in trdnem polivinilformalu.

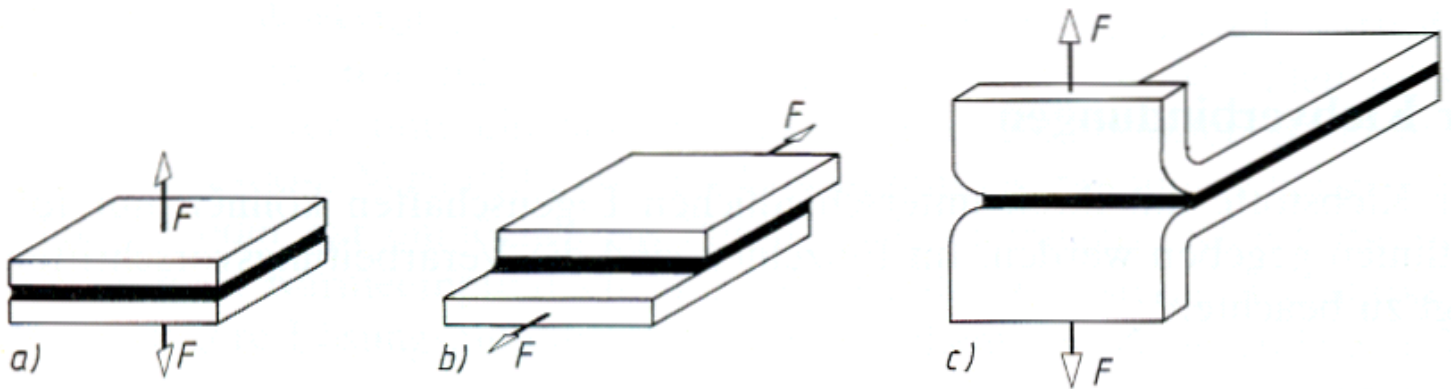

Polikondenzacija je spajanje spojin z malimi molekulami (monomerov) v spojine z makromolekulami, pri čemer se odceplja voda. Reakcija lahko poteka le med spojinami, ki imajo vsaj po dve funkcionalni skupini. Nastali polikondenzati imajo večinoma smolnate lastnosti in jih zato označujemo kot sintetične smole. Večina jih tvori prostorsko zamrežene makromolekule in so duroplasti. Reakcijo polikondenzacije lahko nadzorujemo in prekinemo na določeni stopnji. Tako dobimo produkte, ki imajo najbolj ustrezne lastnosti za nadaljnjo uporabo.

Vrste obremenitev lepljenih spojev

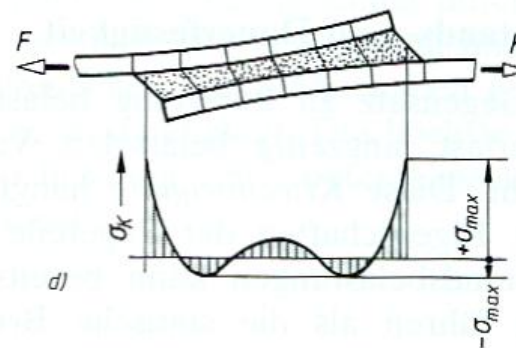
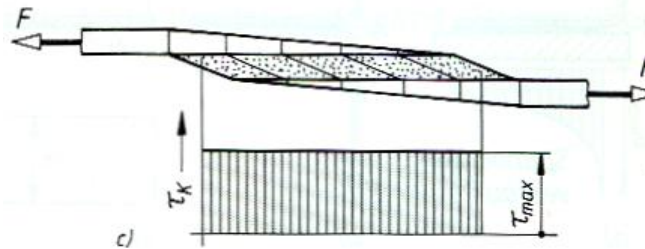
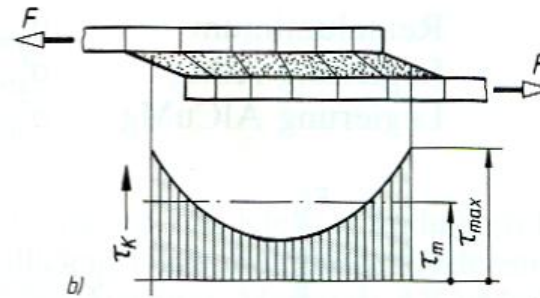
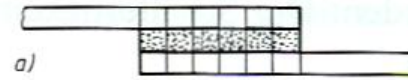

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za strojništvo

Katedra za strojne elemente
in razvojna vrednotenja

Porazdelitev napetosti v lepilu

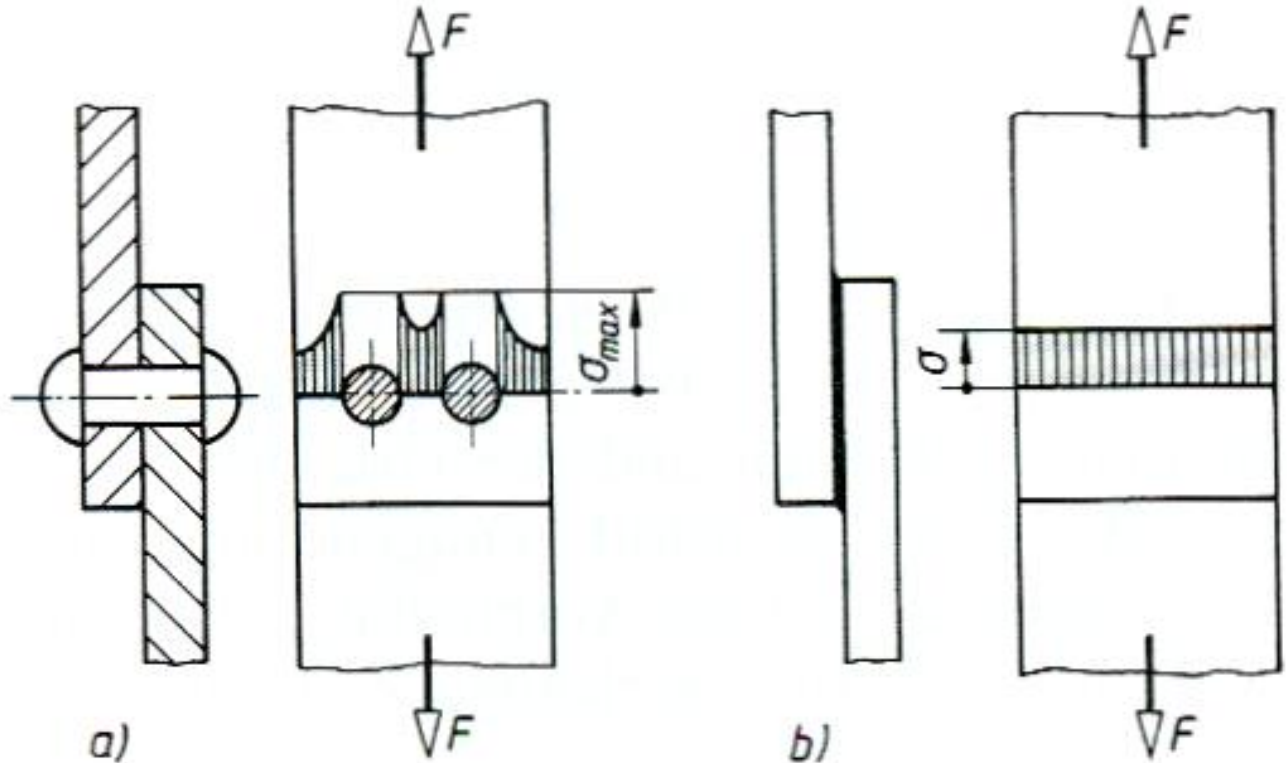

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za strojništvo

Katedra za strojne elemente
in razvojna vrednotenja

Primerjava med kovičnim in lepljenim spojem

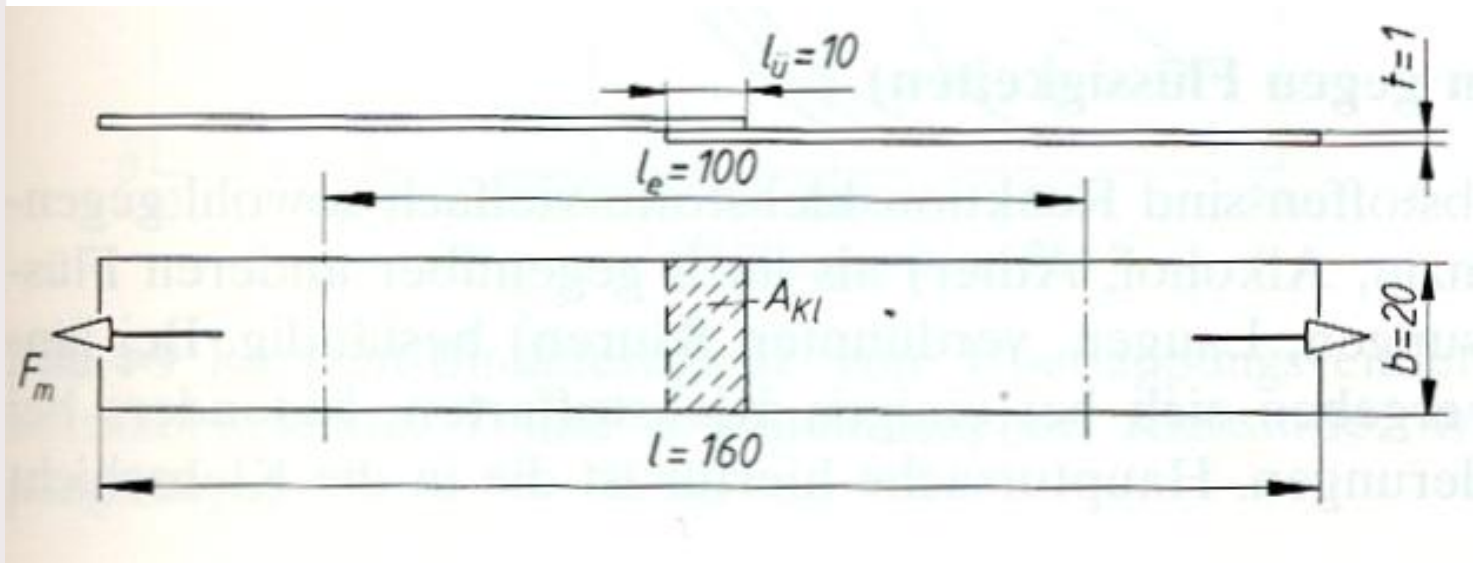

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za strojništvo

Katedra za strojne elemente
in razvojna vrednotenja

Standarden preskušanec za določanje adhezijske trdnosti

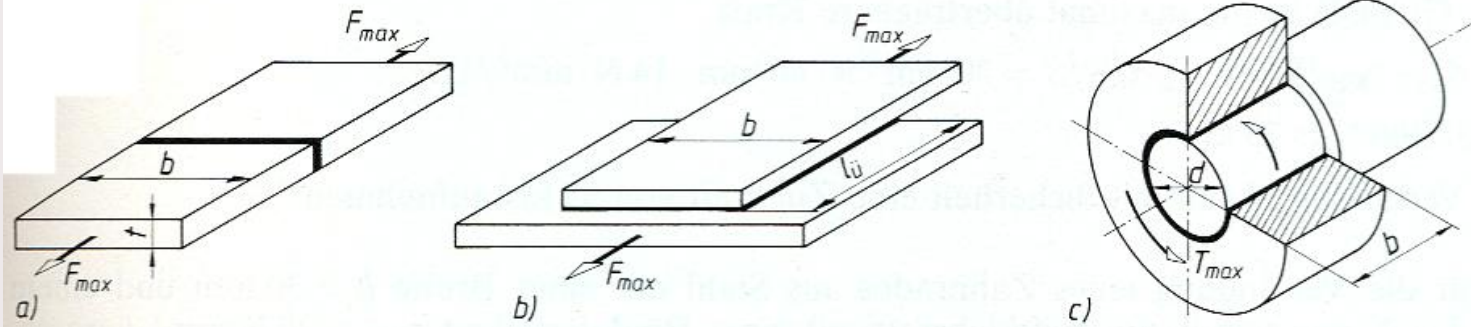

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za strojništvo

Katedra za strojne elemente
in razvojna vrednotenja

Možni obremenitveni primeri

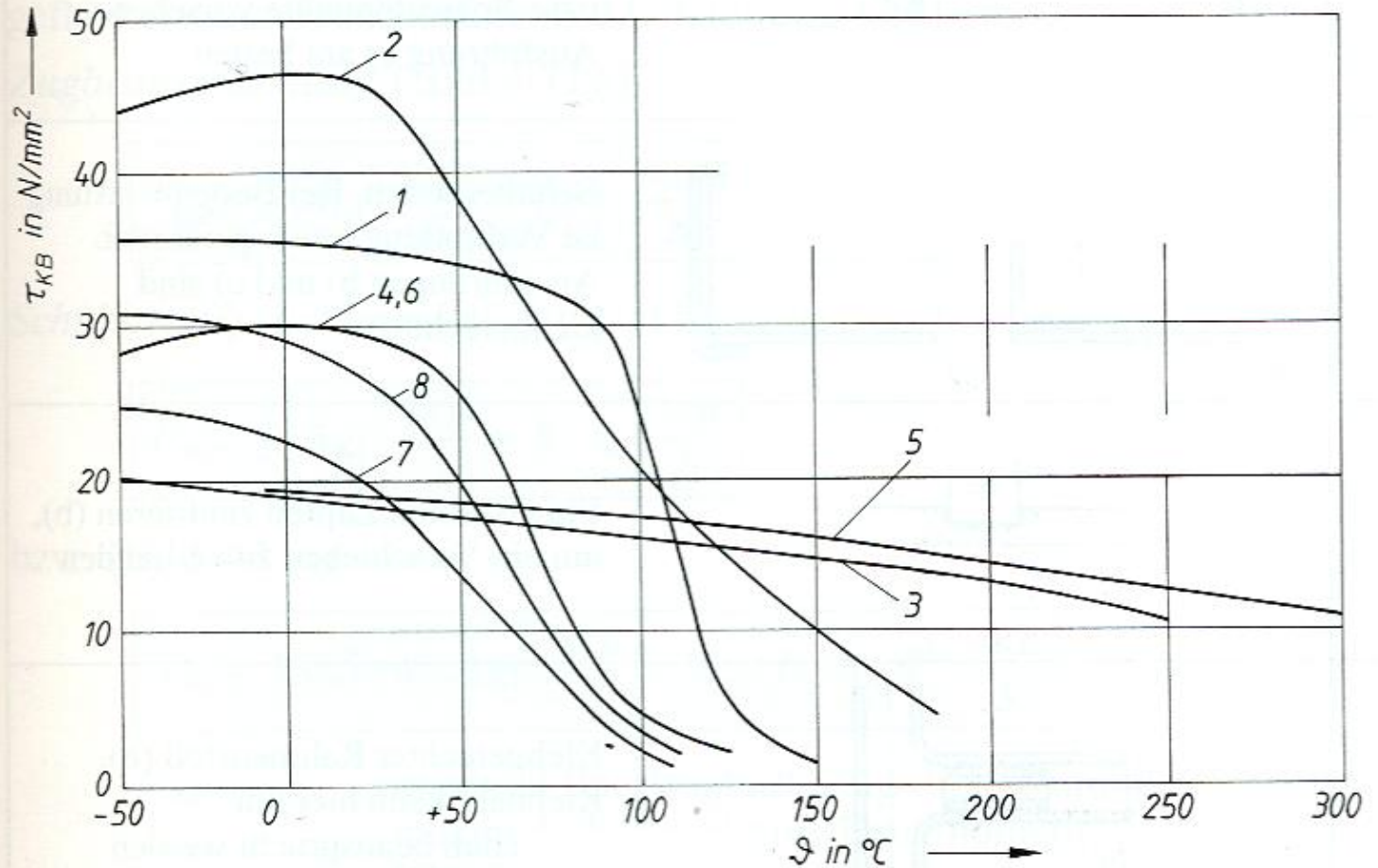

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za strojništvo

Katedra za strojne elemente
in razvojna vrednotenja

Vpliv vrste lepila na adhezijsko trdnost lepila

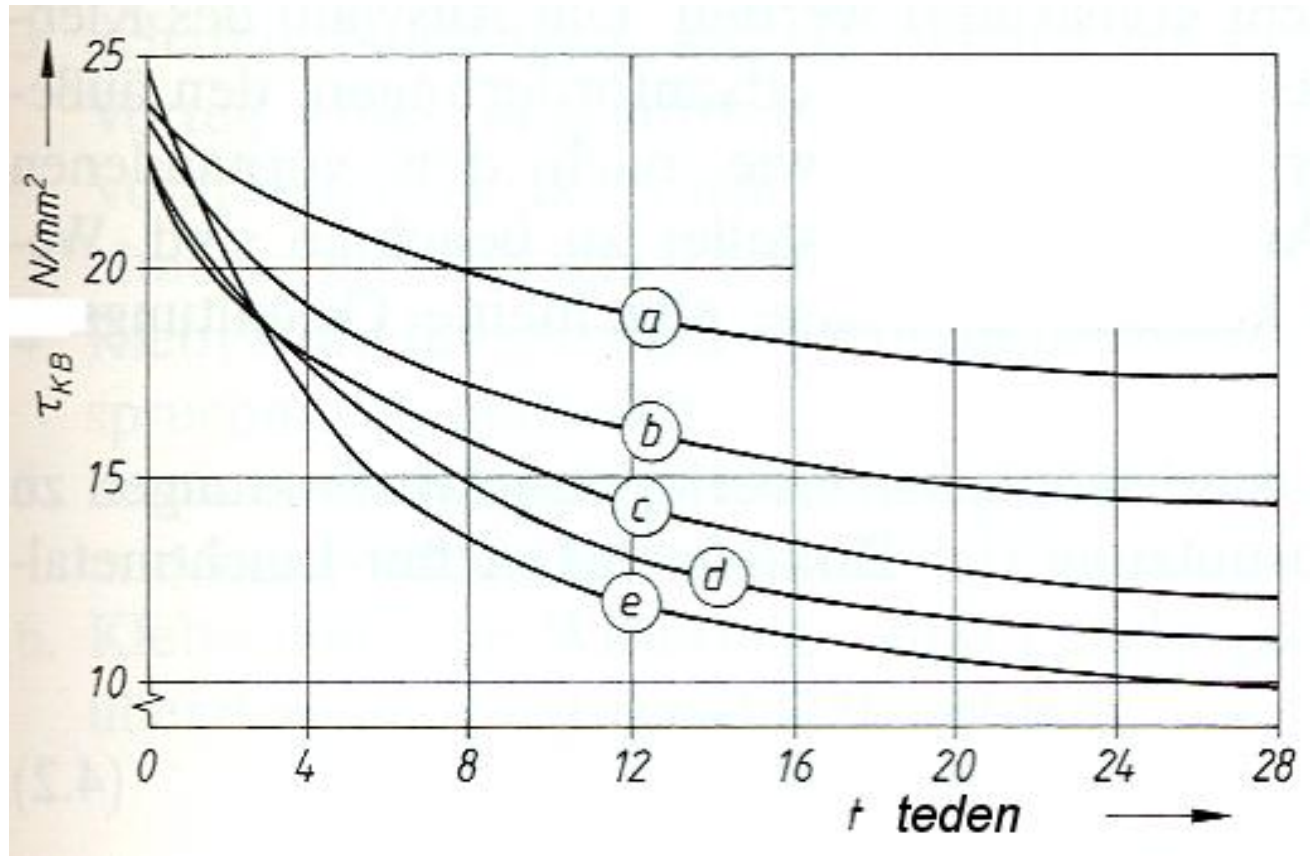
Univerza v Ljubljani
Fakulteta za strojništvo

Katedra za strojne elemente
in razvojna vrednotenja

LABORATORIJ ZA VREDNOTENJE KONSTRUKCIJ

Vpliv staranja na adhezijsko trdnost lepila

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za strojništvo

Katedra za strojne elemente
in razvojna vrednotenja

Slabe in dobre izvedbe lepljenih spojev

